

HOOG

WATER

*Tussen
de Sterren*

Astronomische schrijvers...

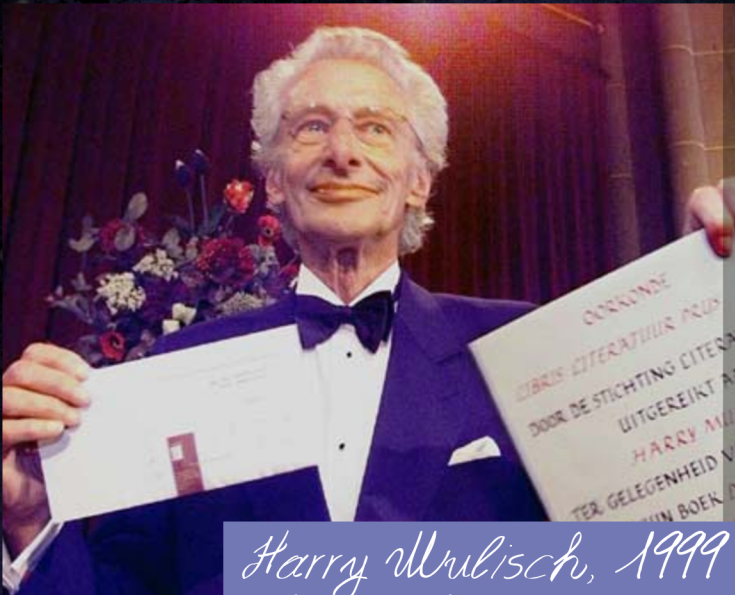
Hella Haasse, 1983
P.C. Hooftprijs

W.F. Hermans, 1977
Prijz der Nederlandse Letteren

Annie M.B. Schmidt, 1988
Hans Christian Andersen-prijs

Harry Mulisch, 1999
Libris Literatuurprijs

Murat Isik, 2018
Libris Literatuurprijs

Voorwoord van de redactie

Wat? Wat zie je daar nou uit de hemel komen? Het lijkt wel... een komeet of zo? Is het einde der tijden dan eindelijk aangebroken? Misschien komt de maan naar beneden. Wat zei Chicken Little ook alweer? Hadden we toch beter moeten opletten bij die stomme film? Zou het dat gat in de ozonlaag zijn, waar ze het op het nieuws altijd over hebben? Of is het misschien... ja, dat is het, je ziet het al, het is een vallende ster!

Een grote fascinatie voor velen lijkt toch wel onze sterrenhemel te zijn. Dat geldt voor zowel de échte sterrenkundigen, die de snelheid van die vallende sterren moeten berekenen, als voor de neerlandici die sterretjes in de hoekjes van hun collegeblok tekenen als het oneindige gedreun maar doorgaat. Wat we allemaal met elkaar gemeen hebben, is dat we allemaal naar dezelfde sterren kijken als we naar buiten kijken. Zo zijn sterrenkundigen, neerlandici en de mensen die sterren saai vinden, toch altijd wel ergens, voor even, verbonden.

Deze Hoogwatereditie staat in het teken van de sterren. We zullen ons alleen niet beperken tot het heelal en alle sterren die aan de hemel fonkelen. Denk eens aan sterren in de brede zin van het woord: BN'ers, schrijvers, kosmische gedichten, tekeningen. Zo hebben de leden van NNP zich verenigd om te filosoferen over wat zich zoal bevindt tussen die sterren met de column 'Leven na de dood' en hebben verscheidene auteurs hun licht geworpen op (onder)gewaardeerde auteurs.

Benieuwd geworden? Sla dan snel deze Hoogwater open en werp, net als de redactie, eens je blik naar de kosmos. Misschien kijken we tegelijk omhoog.

Veel leesplezier!

De redactie

Colofon

Hoogwater is het tijdschrift van studievereniging Nieuw Nederlands Peil. Het verschijnt twee keer per jaar. Wil je jouw stuk ook in de volgende Hoogwater zien verschijnen? Mail dan naar hoogwater.nnp@gmail.com. De redactie behoudt zich het recht voor om wijzigingen aan te brengen en/of stukken in te korten.

Vormgeving voorblad

Alex van Miltenburg
Maud Voets

Vormgeving binnenkant

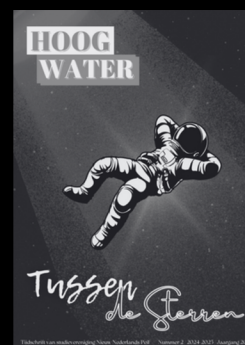
Alex van Miltenburg
Maaïke Sintemaartensdijk
Maud Voets

Auteurs

Sander Bax
Goran Bouaziz
Renske Bron
Vincent de Groot
Pien ter Hart
Mara Knottenbelt
Daphne van Rees
Santino Reniers
Elise Rijpsma
Maaïke Sintemaartensdijk
Jolijn Verhoeven
Lucas van Wadenooijen
Doris de Wit

Oplage

50 exemplaren

Hoogwater
Nummer 2 – 2024/2025
Jaargang 20

In dit nummer

**Schrijvers als
sterren: over
auteurs in de
media
pagina 16**

**Tot ik
slechts een
hoopje stof
in de lucht
ben
pagina 23**

**Hemelbestormers
en vallende
sterren
pagina 6**

**En
verder...**

p. 5 - 5 voor 12
p. 9 - Proper en curieus
p. 10 - Leven na de dood
p. 14 - Smalende jaloezie
p. 15 - Starcrossed lovers
p. 18 - Boven de sterren
p. 19 - Onderbelichte
sterren

p. 22 - Wachtend tussen
de sterren
p. 26 - De sterren beelden
p. 27 - Niets is wat het lijkt
p. 28 - Hoe goed ken jij
Frans Bauer?
p. 30 - Exclusief interview
met de grote 3

Tik...
Tak...
Tik...
Tak...

5 VOOR 12

HET IS HALF TWAALF
TE VROEG OM TE SLAPEN
DE AVOND IS NOG JONG!
HET FEEST DANST IN ALCOHOL EN ZWEET
DAN GA JE TOCH NIET SLAPEN?

..Tik..Tak
..Tik..Tak
..Tik..Tak

KWART VOOR TWAALF
TIJD TIKT STEEDS SNELLER WEG
VERLIEST ZICH IN UITPUTTING EN OVERMOED
DE MOEHEID ZWALKT TIJDENS HET DANSEN
IS HET TIJD OM NAAR BED TE GAAN?

ACH NOG EVEN, NOG EVEN
DE STERREN NOG ZO HELDER
DE WIJZER NOG NIET TOPPEND
IK WIL NOG NIET SLAPEN
HET IS NOG ZO VROEG

Tik. Tak. Tik. Tak.
Tik. Tak. Tik. Tak.

VIJF OVER TWAALF
SHIT.
HET IS TWAALF UUR GEWEEST

WIJZER OVER DE TOP
STERREN GEDOOFD
FEEST VOORBIJ
BALLONNEN LEEGGELOPEN
MINUTEN WEGGESLOPEN
UIT HANDEN GEGLIPT
IK WIL ZO GRAAG SLAPEN

MAAR HET BED IS NIET OPGEMAAKT

Tik tak tik tak tik tak tik tak

SECONDEN AANEENGEREGEN
BLIJVEN MAAR *tik tak tik tak*
tik tak tik tak tik tak tik tak
tik tak tik tak tik tak tik tak

EEN ONEINDIGE STORTBUI
HET DAK BEZWIJKT
IK WEET NIET OF TIJD SNEL OF LANGZAAM VERSTRIJKT
IK WEET NIET WANNEER DE DANS PASTE
IS HET FEEST ECHT AFGELOPEN?

Tik.

Tik.

Tik.

HET ANTWOORD ...STOKT
HET IS KWART OVER TWAALF

HEMELBESTORMERS

Door: Goran Bouaziz

en Vallende Sterren

Voor deze editie hebben we een oude NNP-ster weten te strikken om zijn sterrenlicht nog een laatste keer te doen stralen over de wereld der letteren. Oud-redacteur Goran Bouaziz daalt af uit de Hoogwaterhemel en neemt ons mee langs zijn favoriete fitties, die als meteoren insloegen in de Hollandse klei en het literaire landschap op zijn grondvesten deden schudden.

'Two stars keep not their motion in one sphere,' bijt de jonge prins Hal zijn aartsrivaal Henry Percy toe in Shakespeare's *Henry IV*. Voor twee grote persoonlijkheden kan geen plaats zijn; één van hen zal het veld moeten ruimen. Zo is het ook in de literaire wereld, waar afgunst regeert, wrok welig tiert en zij die zich kerels plegen te noemen, doorgaans slechts mannetjes blijken te zijn. Hier volgen drie van de meest kleinzielige, bloeddorstige, verrukkelijk vernietigende polemieken uit de moderne Nederlandse letterkunde, die een beetje neerlandicus zou moeten kennen.

Driedubbel-verrot-burgerlijk

Herman Heijermans vs. Herman Gorter en Henriette Roland Holst

Rond 1900 wemelde het in Nederland van de socialistische tijdschriften die fuseerden, uiteenvielen en elkaar onderling bevochten. De meest vooraanstaande onder hen was *De Nieuwe Tijd*, die met redacteuren als Herman Gorter en Henriette Roland Holst een bloeiperiode beleefde. Toneelschrijver Herman Heijermans, wiens teksten te grof waren bevonden voor publicatie in de gevestigde tijdschriften, had tussen de bedrijven door zijn eigen 'strijdschrift' *De Jonge Gids* opgericht. Niet alleen om zijn stukken in kwijt te kunnen, maar ook om, in zijn eigen woorden, 'devootlijk pipi te verrichten' tegen de nodige literaire heilige huisjes. Lodewijk van Deysel noemde hij wereldvreemd, Frederik van Eeden een arrogant-wijs poepje en Louis Couperus een tien

-dubbel belegde boterham die mondain-geile romannetjes schreef voor het 'geestelijk uitschot dat in leesgezelschappen tezaam kakkerlakt'.

Niet verrassend dus dat een fusieplan, opgelegd om de wildgroei aan tijdschriften te beteugelen, binnen de gelederen van *De Nieuwe Tijd* op weerstand stuitte. Roland Holst waarschuwde voor onvermijdelijke botsingen: Heijermans was onberekenbaar. Het bleek geen loze waarschuwing. Nog geen twee maanden na de voorlopige samenwerking ontstond er bonje; over de communicatiestijl en taakverdeling, maar vooral over de censuur die Heijermans door Gorter en co opgelegd kreeg. Na ruim een jaar verliet Heijermans schimpend en scheldend de redactie. Gorter, tot dan toe diplomatiek, haalde publiekelijk uit in *De Nieuwe Tijd*: Heijermans schreef grof, slecht, zonder idealisme of gevoel. Ze waren hem liever kwijt dan rijk.

In de eerstvolgende *Jonge Gids* verscheen als antwoord een vijfendertig pagina's tellende tirade; Heijermans kookte van woede. Gorter was listig en 'driedubbel-verrot-burgerlijk', Roland Holst een karikatuur van een artiest die niets meer dan bruiloftsgeknutsel voortbracht. De redactie van *De Nieuwe Tijd* bestond uit salonsocialisten van daadloos intellect, die strooiden met namen als Kant, Voltaire en Marx, maar emotioneel volstrekt impotent waren. 'Met uitsluitend "Marxistische theorieën" voert men geen klassenstrijd - met boekgeleerdheid kweekt men geen bewust proletariaat - met alleenige intellectuele propaganda stoot men op den duur de arbeiders

Wee als de strijd ontardt in een academisch gevecht, wee als het sentiment vertrapt wordt door in-alles-wijze intellektueelen,' aldus Heijermans. Pats. Boem. *Knock-out*.

Van de kant van *De Nieuwe Tijd* bleef het stil. Het was verstandiger de vechtersbaas voortaan dood te zwijgen. 'Je hebt zeker gezien dat wij van Heijermans af zijn,' schreef Henriëtte Roland Holst aan Albert Verwey, 'ik hoef je niet te zeggen dat het een opluchting voor ons is'.

Een betere vijand

Eddy du Perron vs. Dirk Coster

In 1931 verscheen *Voor kleine parochie*, een bundeltje kritieken van Eddy du Perron in de serie *Cahiers van een lezer*. Terugkerend slachtoffer was essayist Dirk Coster. Hij werd neergezet als een oubollige heilsoldaat, zijn 'Costerlijke' taal als aanstellerig en cliché: 'Die akelig domme heer Coster! Die in het Nederlandse proza de opgeschroefde toon gebracht heeft, door Stendhal zo verfoeid in Rousseau; maar dan is daar het verschil dat Rousseau een hartstochtelijk levend mens was en de heer Coster een zielige kameretikus'.

Coster, gepikeerd, reageerde hooghartig in een artikel met de titel 'Een vijand gevraagd': 'Een behoorlijk mensch heeft recht op behoorlijke vijanden. En ik? Wat heb ik? Is dat nu mijn deel, mijn vijand? [...] Ik word dus nu kwaad op Ed. Du Perron. 't Is uit tusschen ons, gedaan met de idylle. Ik wil hem niet meer! Ik hou niet meer van hem! Ik wil een betere vijand. Ik ben wat beters waard.'

Du Perrons literaire *bestie* Menno Ter Braak stuurde hem het artikel toe, met de suggestie dat Eddy dit niet zomaar over zijn kant kon laten gaan. Hij moest zijn werk afmaken: 'Maar dan nu ook werkelijk afdoende, fundamenteel!' Tegenover Ter Braak hield hij de schijn op dat hij er geen trek in had, maar ondertussen begon Du Perron het oeuvre van Coster door te spitten. Alles. Geconcentreerd en grondig. Het resultaat was *Uren met Dirk Coster*: een formidabele *roast* in boekvorm, 144 pagina's lang. Ton Anbeek vergeleek Du Perrons werkwijze met het plukken van een kip: één voor één werden Costers werken aan flarden geschreven. Collega-schrijvers als A. den Doollaard en Theun de Vries reageerden

geschokt: dit was kinderachtig, treiterig, beneden alle peil. Du Perron zag dat anders. Coster had gekregen waar hij om vroeg: een vijand van formaat. En die had hem voor de ogen van het lezerspubliek literair gelyncht.

Vijf jaar later gebeurde er iets opmerkelijks: Du Perron liet de resterende exemplaren van het boek vernietigen. Niet omdat hij van mening was veranderd, maar omdat 'onze Dirrek' die felheid bij nader inzien eigenlijk niet waard was. Onder de vlag van het fascisme nam de massa het heft over en hol intellectualisme was ineens een futiel probleem vergeleken met wat komen ging. Coster bleek bij nader inzien 'een zoo fatsoenlijk iemand, dat deze heele aanval op hem "overdone" lijkt. Leve de heer Coster! als men aan den toekomstigen Hollandschen Goebbels denkt.' Voor Coster kwam die ommekeer te laat: hij was ten diepste vernederd en voorgoed tot zwijgen gebracht.

Koning Holleweinreb

Renate Rubinstein vs. Willem Frederik Hermans

In 1969 verscheen *Ondergang* van Jacques Presser, de eerste grote studie over de Jodenvervolging in Nederland. Hierin was een hoofdstuk gewijd aan Friedrich Weinreb, de econoom die tijdens de bezetting een lijst had opgesteld om Joden te behoeden voor deportatie. Kort na de oorlog werd hij echter gearresteerd en veroordeeld tot een gevangenisstraf, omdat hij juist mensen zou hebben verraden. Presser plaatste hierbij een voorzichtig vraagteken: was Weinreb niet een zondebok, die 'voor het tekortschieten van talloze niet-joden' had geboet'?

Hier komt Renate Rubinstein in beeld, die zich opwierp als Weinrebs pleitbezorger. De *Vrij Nederland*-columniste haalde hem over om zijn oorlogsmemoires op te tekenen: drie kloeke delen, geredigeerd door Rubinstein, waarin hij werd neergezet als een held die de Duitsers te slim af was geweest en honderden Joden van de gaskamer had gered. De ontvangst was lyrisch - éindelijk de waarheid. Onder provo's groeide Weinreb uit tot volksheld. *So far, so good*.

Al snel volgden echter kritische geluiden: verhalen over afpersing, collaboratie, seksueel misbruik. Rubinstein toonde zich onverbiddelijk:

'Elke hystericus en elke zoeker naar het voetlicht [hoeft slechts] te melden dat hij-zij door Weinreb verkracht, gechanteerd of verraden zou zijn, om zich van een plaatsje op pag. 3 verzekerd te weten.' Maar de twijfel groeide - en ergens op een zolderkamer doopte een begenadigd polemist zijn pen in het zwavelzuur...

Willem Frederik Hermans had zich voorgenomen gehakt te maken van Rubinstein en haar 'linkse papegaaienkooi'. In artikelen en essaybundels zoals *Van Wittgenstein tot Weinreb* rekende hij af met de 'kleine Raspoetin' en verweet Rubinstein en haar medestander Aad Nuis ziende-blindheid: 'Beseffen ze eigenlijk wel wat ze de mensen aandoen die door Weinreb voor leugenaars worden uitgemaakt?'

In 1970 vond een berucht forum plaats in Groningen: Rubinstein aan een eind van de tafel, Hermans aan het andere. De discussie ging al snel over Bep Turksma - een Joods meisje dat, volgens de memoires, Weinreb verraden zou hebben. Rubinstein bleef volhouden dat het waar was - onderzocht, geverifieerd. Ze loog. Plots stond er een vrouw op uit het publiek: 'Ik ben Bep Turksma'. Een schokgolf trok door de zaal. Turksma waste een spartelende Rubinstein vakkundig de oren en Hermans merkte triomfantelijk op: 'Dit schijnt een finale slag te zijn!'

Dat was het niet. Rubinstein bleef Weinreb verdedigen en viel Turksma aan in een paginalang artikel. Ook Hermans bleef onvermoeibaar uithalen. De polemieek werd pas beslecht met het vernietigende Weinreb-rapport, waaruit definitief bleek dat Weinreb had gespioneerd voor de *Sicherheitspolizei*, een fortuin had verdiend aan zijn lijsten en tientallen Joden de dood in had gejaagd. In de aanvulling uit 1981 werd expliciet benoemd dat Rubinstein 'eenvoudig gebluft' had. Hermans trapte nog met regelmaat na, onder meer met een aan de Weinreb-zaak gewijd supplement bij zijn beruchte *Mandarijnen op zwavelzuur*. Rubinstein staakte de penstrijd, maar nam haar woorden nooit terug. 'Ik had wél gelijk', zou ze tot aan haar laatste jaren volhouden. Hermans wist beter. De rest van Nederland inmiddels ook.

Polemieken die de selectie niet hebben gehaald

Om te voorkomen dat niemands favoriete amateurpoëet F. van de G. weer gaat janken over het feit dat ondergetekende over het woordlimiet zit - ja, lieve Hoogwateraars, ook ik kan polemiseren - hou ik het bij een top drie. Voor de liefhebber toch nog een lijstje met literaire vetes die ik anders graag uitgebreid had besproken:

Poezen en honden:

Eddy du Perron vs. George Kettmann jr.

Eekhoorns in het Spinhuis:

Ulli Jessurun d'Oliveira vs. Karel van het Reve

Ironische ironie:

Harry Mulisch vs. Gerard Reve

De feministische kerk:

Renate Rubinstein vs. Joke Smit

Een polemieek met een lijk:

Jeroen Brouwers vs. Rudy Kousbroek

Messias in Afzeikland:

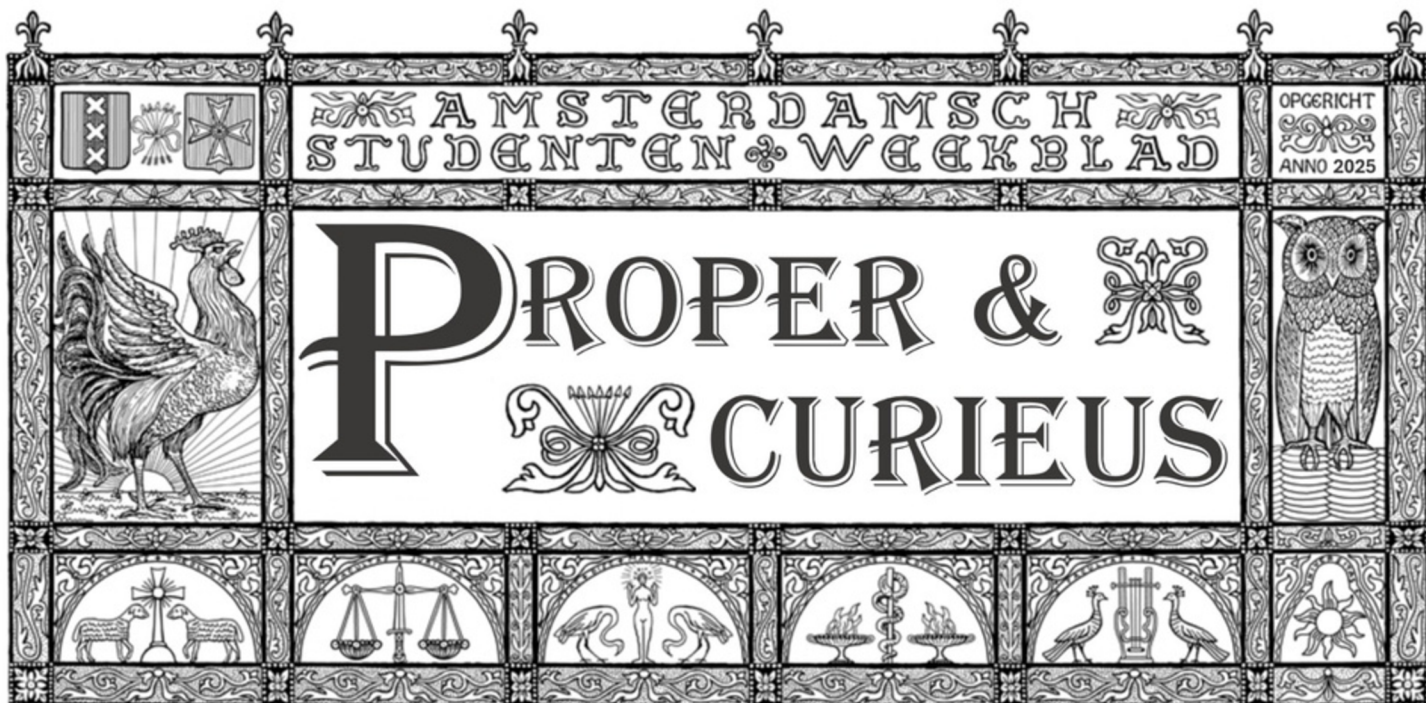
Arnon Grunberg vs. A. F. Th. Van der Heijden

Zolang je maar eerlijk bent:

Joost Zwagerman vs. Arjan Peters

Boenga en Boewaja:

Marion Bloem vs. Alfred Birney

[Home](#) [Over PC](#) [Abonnement](#) [Prijsvraag](#) [Word PC-Redacteur](#)
[Oud-redacteuren](#) [Adverteren](#) [Colofon](#) [Privacy](#)

VNCNTWLLMTND GRT FILEERT LAAGGELETTERDE SNOBS: PROPRIA CURES

GEPUBLICEERD OP 16 APRIL 2025 | DOOR
VNCNTWLLMTNDGRT

Het is de Kinderen voor Kinderen van de Nederlandse letterkunde: Amsterdams studentenblad Propria Cures. Waar hun redactie voorheen uit literaire grootheden bestond, bestaat deze nu uit kleinzerige studenten die schrijven uit jaloezie omdat ze zelf nooit uitgegeven zullen worden. Vroeger werd iedereen die de pen op durfde te pakken vilein neergesabeld door de redactie. Tegenwoordig worden enkel de schrijvers

wiens schrijfniveau de redactie aankan, zachtjes gewaffeld door halfslappe lulletjes. De redactievergaderingen zie ik dan ook als volgt voor me: zittend in een kringetje hinniken ze erop los, poepen ze in hun broek van het lachen en roepen ze dingen als ‘dit is geen grap’. Dat laatste slaat op het feit dat hun ‘humor’ niet verder komt dan een aantal boertige woordspelingen en grof gescheld. De enige troef die ze hanteren is provoceren om te provoceren en zelfs dat komt onbeholpen over. Wanneer ze de kritiek krijgen dat hun werk geen geslaagde satire is, stampen ze als dreumesen op de grond en krijsen ze ‘WELLES’. Propria Cures is geworden tot een slechte parodie van zichzelf, een Hollandse volkszanger wiens nieuwe liedjes slechts een holle echo zijn van de hits van weleer.

VNCNTWLLMTNDGRT

Leven na de dood

Ga je naar de hemel? Is er sprake van reïncarnatie? Of verdwijn je in het grote niets? Al sinds mensenheugenis wordt er gespeculeerd over wat er gebeurt als men het loodje legt. Deze belangrijke vraag laten wij zeker niet onbeantwoord in deze editie. Freek de Jonge zingt al jaren dat er leven is na de dood... maar wat antwoordt de redactie op de vraag: 'Wat volgt er eigenlijk na de dood?'

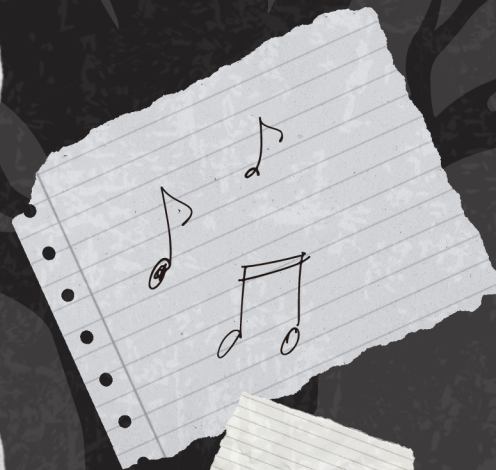

Een week voor de verjaardag van mijn moeder, verbleven er tijdelijk kabouters in de sokkenla. Ze waren bewapend met pijl-en-boog om het cadeautje te beschermen. Alleen ik mocht de la opendoen. Na de verjaardag was de kust weer veilig; de beschermkabouters waren ergens anders nodig. Ik heb ze nooit weer gezien. Waren ze fantasie? Of zijn ze slechts onzichtbaar voor het volwassen oog? Ik denk het laatste, want stiekem hoop ik zelf ooit een kaboutertje te worden. In mijn volgende leven. En dan zal ik de anderen helpen om in sokkenlades cadeautjes voor moeders te bewaken. Met een rood puntmutsje op.

-Annie M. Dingemans

Van huis uit ben ik niet gelovig opgevoed, dus op de vraag 'Wat is er na de dood?' zeg ik meestal: 'Een uitvaartceremonie.' Hoewel ik niet veel uitvaartceremonies heb meegemaakt, fascineren ze me wel. Ze laten altijd goed zien hoe een persoon was en hoeveel mensen deze persoon kende. Ondanks dat dit vaak emotioneel beladen avonden zijn, zijn het toch ook avonden waar verrassend veel gelachen wordt. Vaak door herinneringen op te halen of omdat de gekozen muziek soms best ironisch kan zijn. Dit gegeven heeft me wel iets belangrijks geleerd. Hoe zwaar het na de dood soms ook kan zijn, vergeet niet te lachen.

-Bijje Belzus

Na je laatste adem word je wakker in een gigantische wachtruimte, compleet met TL-verlichting en een nummertjesapparaat. “Welkom bij het hiernamaals”, zegt een engel met een clipboard “Jij bent nummer 8.742.915. Even ja, je hebt nu toch de tijd. Gelukkig is er een koffieautomaat (beetje bitter, maar ach) en een eindeloze stapel tijdschriften. Af en toe komt iemand juichend de wachtruimte uit, opgeroepen voor hun volgende bestemming. Waar ze heen gaan? Niemand weet het precies, want zodra de deuren opengaan, verblindt het licht je volledig. Je nummertje knippert op het scherm. Eindelijk aan de beurt.

-Marjolein Theeheuvel

“Ach, ik ga toch niet dood” is een zin die ik tegen mezelf zeg als ik weer eens iets doodengs (lees: het geven van een presentatie) moet doen. Maar wat nou als ik wél ter plekke dood neerval wanneer ik net de zin: ‘Dit was mijn presentatie, zijn er nog vragen?’ heb uitgesproken? Wat gebeurt er dan? Ik weet het niet, niemand weet het en iedereen die het te weten komt, kan het niet navertellen. Wel heb ik altijd gezegd dat ik terugkom als een vogel (het liefst een roodborstje, maar een grote zeemeeuw is misschien wat effectiever) zodat ik iedereen die mij in mijn leven dwars heeft gezeten, onder kan poepen. En met die gedachte in mijn achterhoofd wordt de dood toch een stukje minder eng.

-Maartje van Dijk

De eeuwige vraag: waar komen we na de dood? Ik wil pleiten voor een mogelijkheid die zwaar onderbelicht is. Reïncarnatie, hemel en hel, het zijn allemaal prima opties, maar ik geloof dat we de meest logische mogelijkheid vergeten. Ik neem jullie mee in mijn redentatie: er hebben nog nooit zoveel mensen op aarde geleefd, dus zijn er nog nooit zoveel mensen op aarde gestorven. Waar zien we nog meer een stijging in? Juist ja, oude witte mannen die raketten in de ruimte afschieten. Toeval? Ik denk het niet. Want wat zit er in die raketten? Wat willen ze van de aarde wegschieten? Al die zielen moeten ergens heen toch? Dus wanneer jouw tijd komt, laat me weten hoe het op de maan was.

-Lize van Spreeuwen

Thuis hebben we regelmatig lol over de dood. Het leven is niet vanzelfsprekend - ook niet na de dood - en wat je doet met de tijd die je hebt is het allerbelangrijkst. Mijn moeder wijst altijd naar de felste ster aan het firmament (letterlijk en figuurlijk) als ik vraag naar mijn overleden vader.

Vanaf die ster kijkt hij toe of we ons nog gedragen, of hoe mama weer eens grapt dat we al onze slechte trekjes van hem hebben. Als hij tijdens zijn leven niet zo geliefd was, had hij nu niet zo fel kunnen schijnen. Als het woord 'vader' valt heb ik, tot ongemak van de mensen om me heen, direct een gebbetje paraat (ik sta erop dat dat mijn goed recht blijft) en op elke verjaardag kan iedereen nog om hem lachen. Zolang je je naasten maar genoeg te grappen overlaat wanneer je tussen zes planken eindigt, leef je nog lang door.

-Sietze Vliegen

Er zijn weinig dingen op aarde waar ik goed in ben - maar dramatisch zijn is écht wel één van de weinige talenten die ik bezit. Gister was bijvoorbeeld de alllerallerergste dag uit m'n leven, die sushi was de allerlekkerste sushi die ik ooit heb gegeten en ik vind zus-en-zo echt de allerstomste persoon op aarde. Uiteindelijk valt het allemaal best te relativiseren (behalve bij de Hoogwater-vergaderingen, daar wordt de sushi nog lekkerder en die zus-en-zo nog stommer). Behalve de dood. Want dat vind ik daadwerkelijk het alleréngste fenomeen op aarde. Eigenlijk vind ik deze rubriek ook helemaal niet leuk. Nadenken over dingen waar ik niet over wil nadenken (lees: scriptie) zijn eigenlijk altijd leuker dan de dood. Laten we dus maar gewoon nog even blijven leven.

-Klaas Vaak

Smalende JALOEZIE

Door: Doris de Wit

(om stoffige oude boeken.)

Welk neerlandicushartje gaat nou niet sneller kloppen van oude, stoffige boeken? En dan al helemaal van de crème de la crème van de historische boeken die hier in onze eigen Leidse Bibliotheca Thysiana staan. Niet verbazingwekkend dus dat mijn bloeddruk bijna door het dak schoot toen er studenten gezocht werden om de boeken in de eeuwenoude bibliotheek stof- en schimmelvrij te maken.

Op een woensdag in maart was het dan zover. Tussen alle tentamens en werkstukken door stonden wij met een groepje enthousiastelingen voor de deur van de bibliotheek te wachten op de conservator. De meest interessante gespreksonderwerpen kwamen aan bod; we moesten immers toch wachten: van zwemmen in de singel tot de hoeveelheid prullenbakken tussen het Lips en het station. Instemmend besloten we dat Leiden bar weinig afvaldumpmogelijkheden biedt.

Eindelijk, de conservator! Daar kwam hij, aangesjeesd op zijn 'e-bike'. Soepeltjes stapte hij af en parkeerde zijn fiets met een enkele, ogenschijnlijk simpele beweging tegen een paaltje naast de voordeur. We waren zo verrukt van deze oudere man, dat we ons nog even afvroegen of zijn fiets wel op slot stond. Na een korte (en redelijk onopvallende) inspectie bij het binnentreden van het gebouw bleek dat inderdaad het geval te zijn.

Na een kop koffie en een introductie over het gebouw, de boeken en Thysius (deze fantastische collectie heeft hij ons nagelaten om nog altijd te mogen aanschouwen), mochten we aan de slag. In groepjes van twee à drie haalden we de boeken uit de kast en bespeelden we liefdevol het kwastje van de Gamma over de band en de pagina's van de boeken om stof en zilvervisjespoepjes weg te krijgen. De mooiste boeken, waaronder wiegendrukken (!), gleden door onze handen. De parels der parels. De helderste sterren van het heelal. Zoals een prachtig sterrenkundeboek met bewegende schijven (waarvan Henry VIII waarschijnlijk nog aan de touwtjes heeft getrokken), de Delftse bijbel met geïmproviseerde initialen, de Keulse bijbel met waanzinnige miniaturen, pamfletten over onder anderen Kaat Mossel, wetboeken uit 17e-eeuws Middelburg; je kan het zo gek niet bedenken of wij hebben er met grootste verwondering doorheen gebladerd. Nog nooit heb ik zoveel historische werken bij elkaar gezien, laat staan aan mogen raken.

De conservator wist ons te vertellen dat wij geen boeken met schimmel meer aan zouden treffen, maar het tegendeel bleek helaas waar. Mijn groepje vond meerdere planken aan boeken die toch schimmel bevatten. Gelukkig bleek het niet zo heel erg te zijn en konden we deze schimmel er vrij gemakkelijk afvegen met een droog doekje. Nu is het hopen dat het zich voorlopig even koest houdt en de boeken mooi bewaard kunnen blijven.

Al met al was het een zeer enerverende en vooral speciale dag die ons, het hele leven bij zal blijven. En een herinnering waar mijn vader nog altijd smalende jaloezie voor zal koesteren. Met luxe, belegde broodjes als lunch. Geen zompige bolletjes kaas zoals tijdens de El Cid. Nee, échte, voedzame broodjes.

Starcrossed Lovers

Ik Julia, jij Romeo.
Niet de families, maar de vrienden
houden ons gescheiden,
fluisteren namen die niet de onze zijn.

Ik weet dat het niet mag,
maar maakt dat het niet alleen maar zoeter?
De verboden vrucht smaakt naar verlangen,
een echo van iets wat nooit was.

Gedwarsboemd door een kwaadaardige ster,
gesponnen in draden van toeval en twijfel.
Jij bent mijn creatie, zoals het monster van Frankenstein,
opgebouwd uit 2 ½ blik en honderd verzonnen nachten.

Een schim van wat had kunnen zijn,
een droom die oplost bij dageraad.
We schrijven een tragedie zonder podium,
liefde in de kantlijn van een boek dat nooit opent.

Door Marjolein Theeheuvel

SCHRIJVERS ALS STERREN

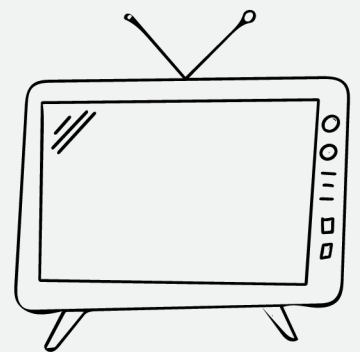
Over auteurs in de media

Door: Sander Bax

In onze mediacultuur komen we aan de lopende band sterren, televisiefiguren en beroemdheden tegen. Zouden we onze bekende literaire schrijvers ook kunnen beschouwen als ‘sterren’? In zijn boek *Star authors* doet de Amerikaanse literatuurwetenschapper Joe Moran dat wel: hij laat zien dat literaire schrijvers die zich actief mengen in de mediacultuur, de status van ‘literaire beroemdheid’ kunnen krijgen. En weer andere schrijvers mengen zich met opinies en standpunten in het publieke debat en presenteren zich daarmee als ‘publieke intellectuelen’.

Met name in de tweede helft van de twintigste eeuw wordt het optreden in de media en daarmee het creëren van een aantrekkelijk imago een belangrijk en niet te verwaarlozen onderdeel van het literaire schrijverschap. Maar wat voor gevolgen heeft dat? Wordt er daardoor niet al te veel aandacht gegeven aan de persoon van de schrijver en diens privéleven? Gaat al die aandacht voor de figuur van de auteur niet ten koste van de aandacht voor de literaire tekst?

Deze vragen staan centraal in het college ‘Auteur en Media’ dat ik dit jaar voor het eerst mag verzorgen aan de opleiding Nederlands van de Universiteit Leiden. Al in het eerste college merkte een van de studenten op: “Ik heb geen televisie thuis, dus ik krijg vrijwel niets mee van auteurs in de media!” Is dat wel nodig, al die aandacht voor de auteur als publieke figuur? Moeten we het niet vooral over literaire teksten hebben? In een later college over autofictie bleek dat verschillende studenten moeite hadden met het verwerken van zo veel persoonlijke informatie in de literatuur. “Kan de schrijver dat niet voor zichzelf houden?”

Zo gek zijn deze opmerkingen niet. In het college ‘Hoe werkt literatuur?’, dat ik in het eerste semester dit jaar ook voor het eerst heb mogen geven (met collega Tommie van Wanrooij), bespreken we de basisprincipes van de literaire analyse. In die cursus behandelen we onder meer de narratologie en vertellen we de studenten dat ze het niet moeten hebben over wat de auteur met de tekst ‘bedoeld zou hebben’. We weten immers niet wat de auteur ‘eigenlijk’ bedoeld heeft met de tekst! En als we het aan de auteur zouden vragen, dan zal die een antwoord geven waarvan we niet weten of we dat simpelweg maar moeten geloven. De auteursintentie, kortom, kan nooit het antwoord zijn op de vraag naar de betekenis van de tekst – dat is een van de basisprincipes van de literaire analyse.

In dit college komt ook even de ‘implied author’ aan de orde – de instantie die verantwoordelijk gehouden kan worden voor ‘de normen en waarden die we in de tekst tegenkomen’, of, anders geformuleerd, ‘het beeld dat we als lezers tijdens het lezen van de auteur vormen’. De narratologie moet niet veel van die ‘implied author’ hebben, want het is een instantie die we niet letterlijk in de tekst kunnen aanwijzen. In zekere zin is de ‘implied author’ onderdeel van het interpretatieproces dat de lezer uitvoert en dat valt volgens strikte narratologen buiten het bereik van een theorie die zich bezighoudt met wat er in de tekst staat.

Niet zo vreemd dus dat studenten die deze stof serieus tot zich genomen hebben raar opkijken van een cursus die helemaal gaat over meer of minder beroemde auteursfiguren. Een college waarin we kijken naar een interview uit de jaren negentig waarin Karel van der Graaff Connie Palmen interviewt en daarbij opzichtig naar haar privéleven zit te vissen (‘Ja ja, die *wetten* interesseren me nu even niet...’) of waarin we met onze regelmatig optredende gastdocent Eline Peeters analyseren hoe schrijver Ilja Leonard Pfeijffer zich als beroemdheid presenteert in de media. We vragen ons af op welke manier Ramsey Nasr, Anil Ramdas en Arnon Grunberg gestalte geven aan hun politieke engagement in de publieke ruimte. En hoe zit dat met de millennialgeneratie? Hoe gaat Lieke Marsman om met de spanning tussen de rollen van literaire beroemdheid en publieke intellectueel?

We lezen in het college niet alleen fragmenten van literaire teksten, maar vergelijken die met stukken uit interviews, media-optredens, columns en essays. De literaire tekst is voor ons daarmee een van de tekstsoorten waarvan de media-auteur zich bedient. We kijken hoe Joost de Vries zijn imago als schrijver heeft opgebouwd, bespreken de verschillen tussen autobiografie, autofictie en autobiografische roman aan de hand van Lize Spit’s *Autobiografie van mijn lichaam* en denken na over hoe Christien Brinkgreve, Thomas en Daan Heerma van Voss het verhaal over hun eigen familie via literaire teksten én via de media publiek maken.

Het moge duidelijk zijn: ook de literaire schrijvers van vandaag bevinden zich ‘tussen de sterren’ en dat heeft grote consequenties voor hoe wij als lezers met hun teksten omgaan. Dat betekent overigens niet dat we de overwegingen van de narratologie overboord gooien, integendeel. Of we het nou hebben over autofictie, over *posture* of over transmedialiteit, het gaat om verhalen die geconstrueerd en verteld worden en ook hierin is de ‘bedoeling’ van de auteur nooit duidelijk en transparant. Maar dat maakt het des te spannender om na te denken over hoe beelden van auteurschap in die mediacultuur resoneren, over hoe die beelden ons denken over literatuur veranderen en daarmee onze interpretaties van de teksten beïnvloeden.

Ik beschouw het als een enorm voorrecht dat ik dit vak – het college is elke week een feest! – sinds dit jaar in Leiden mag geven nu ik de eer heb om verbonden te mogen zijn aan de opleidingen Nederlands als hoogleraar ‘Contemporaine Nederlandse literatuur en cultuur in transnationale dynamiek’ (wat we vroeger ‘Moderne Nederlandse letterkunde’ noemden). Ik zie ernaar uit om de komende jaren met de Leidse studenten het raadsel van het auteurschap in talloze colleges, scripties en andere onderzoeksprojecten nog verder uit te ontsluiten.

Boven de sterren

Door: Jolijn Verhoeven

ik zeg vaak tegen je
dat ik sterren in je ogen zie,
dat ze sprankelen
zoals de sterren in de nacht
wanneer ik thuis kom van een dag
met jou

uren kijken we samen naar de sterren
of we de grote beer zien,
of we een vallende ster zien.

kijk! daar gaat er een
oh nee, dat is een vliegtuig
en je lacht.

het klinkt net als liefde,
als iets dat je in een potje wilt doen
om te bewaren
om neer te zetten

en nooit meer aan te raken.

ik kijk weer naar boven
naar de sterren in de hemel
hoe mooi ze zijn
maar nooit

nooit

kunnen ze jouw sterren overtreffen

Onderbelichte sterren

Iedere student Nederlands wordt nog met enige regelmaat wakker van de werken van P.C. Hooft, Joost van den Vondel, Gerard Reve en Jacob van Maerlant. De werken lopen behoorlijk uiteen, maar toch hebben ze allemaal één gemene deler: ze zijn geschreven door mannelijke auteurs. Aan contemporaine vrouwelijke auteurs wordt minder aandacht geschonken, en als zij eenmaal in het licht worden gezet, wordt hun werk toch vaak ondergesneeuwd door de werken hun mannelijke collega's. Het is tijd dat deze vrouwen worden erkend! Wij zijn op onderzoek uitgegaan, om een paar van deze onderbelichte sterren toch nog eens uit te lichten.

Door: Elise Rijpsma & Maaïke Sintemaartensdijk

Ida Simons

We trappen af met Ida Simons. Zij werd geboren in een Joods gezin in Antwerpen. Toen ze drie jaar oud was, verhuisde ze met haar gezin naar Den Haag. Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam Simons in verschillende concentratiekampen terecht. Naast schrijfster was Simons ook concertpianiste. In de periode dat ze in de concentratiekampen zat, bood het musiceren met andere gevangenen haar troost. Simons overleefde de kampen, maar deze gruwelijke gebeurtenissen hebben diepe sporen achtergelaten.

Na de oorlog begon zij met schrijven. Waar ze aanvankelijk begon met het schrijven van gedichten – in 1946 debuteerde ze met haar dichtbundel *Wrange oogst* – schreef ze later ook proza. Haar boek *Een dwaze maagd*, dat zij in 1959 uitbracht, is een autobiografisch getinte roman, waarin een jong meisje genaamd Grittel – de Joodse naam van Simons was Gittele – de hoofdrol speelt. In *Een dwaze maagd* zijn veel gelijkenissen met Simons' eigen leven te vinden; zo ontdekt Grittel dat alleen pianospelen haar troost kan bieden. Ida Simons

stierf onverwacht op 27 juni 1960, als gevolg van een depressie en een verzwakte gezondheid. Of zij zelfmoord heeft gepleegd, blijft onduidelijk

“Mijn moeder en ik zeiden tegen elkaar dat er buiten misschien iemand op ons stond te wachten, maar we wisten wel beter. De enige manier waarop mijn grootmoeder ons kon laten weten dat ze helemaal niet ingenomen was met ons bezoek was door ons niet te laten afhaken, want ze had het zichzelf ronduit onmogelijk gemaakt dat ronduit te zeggen.”

-Ida Simons. Fragment uit Een dwaze maagd

Hadewijch

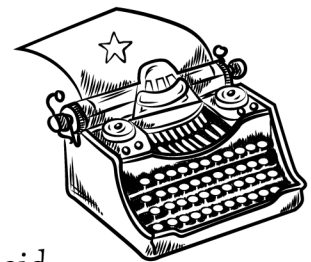
De volgende schrijfster is niet ondergesneeuwd door haar mannelijke collega's, maar we vonden haar toch de moeite waard om te bespreken. In de dertiende eeuw leefde een schrijfster genaamd Hadewijch. We weten weinig over haar leven, maar het is onweerlegbaar dat ze enorm getalenteerd was. Van de 45 liefdesliederen, 14 visioenen en 47 brieven is al vroeg een verzamelhandschrift gemaakt. Toch zijn er maar weinig werken bewaard gebleven. Rond de uitvinding van de drukpers in het midden van de vijftiende eeuw waren haar werken in de vergetelheid geraakt. Een enorm gemis. De schrijfster was hoogstwaarschijnlijk een begijn; ze wijdde als ongehuwde vrouw haar volledige leven aan God. Daarom schreef ze in de volkstaal en niet in het Latijn. Haar werk behoorde tot de mystiek: het schrijven over de liefde tussen de mens en God. Bij Hadewijch was dit niet zomaar een liefde, het was allesoverheersend, gepassioneerd en heftig verlangend. Zij zag God als haar beminde en verlangde sterk naar zijn aanwezigheid.

Maria Tesselschade Roemers Visscher

Als 'Tesselschade' ging ze de literatuurgeschiedenis in, een bijzondere naam die een belangrijke les in zich droeg: het aardse bezit is tijdelijk, maar zet het nooit allemaal op het spel. Haar naam was een eeuwige herinnering aan de Texelse scheepsramp, waarbij haar vader grote verliezen leed. Tesselschade genoot een moderne en vooruitstrevende opvoeding, waardoor ze veel wist van literatuur, de talen en de kunsten. Bovendien was het duidelijke dat ze een zelfstandige vrouw was die haar eigen gang ging. Zo stapte ze op latere leeftijd over van de protestantse naar de rooms-katholieke kerk, een keuze die haar in haar omgeving niet populairder maakte. Deze omgeving bestond vooral uit mede-auteurs, niet alleen haar vader Roemer Visscher en zus Anna Roemers Visscher, maar ook Hooft, Bredero, Van den Vondel en anderen waren onderdeel van haar kennissenkring. Ze werd hier geroemd om haar dichterlijk en literair werk, maar bij het grote publiek was ze niet bekend. Tesselschade wilde haar werk namelijk niet uitgeven, waardoor er maar 32 gedichten van haar bewaard zijn gebleven. Een groot verlies, maar er is wel een lichtpuntje: haar zelfstandigheid en talent heeft in 1870 gediend als inspiratiebron voor de Tesselschade-Arbeid Adelt, een vereniging die zelfstandige vrouwen financieel ondersteunt.

*Die tekene doen ons wel in scine
Voghele bloemen lant die dach
Dat si verwinnen selen hare pine
Die de winter sere wach
Want hem de somer troesten mach
Soe steet hem blide saen te sine
Daer ic moet doghen swaren slach
Ic ware oec blide gave mi dat minne
Ghelucke dat nie en plach.*

-Hadewijch. Fragment uit lied III

*Hoe Crachtich ick verpyn,
Door de waerheyd of door schyn
Te smooren met een coude praet,
't Geen vierich in myn hartje staet:
Het suyent slaapen doet vermaen,
't Sluymereich en 't soet,
Een genuchje,
Een geduchje,
Een suchje alssem bitter suycker soet.*

*-Maria Tesselschade Roemers Visscher. Fragment
uit Hoe Crachtich ick verpyn*

Door ons licht te werpen op deze ondergewaardeerde schrijvers, hopen wij dat zij de erkenning krijgen die hen toebehoort. Het lezen en herlezen van vrouwelijke auteurs blijft een belangrijke stap in de ontwikkeling van een inclusieve blik op de literatuurgeschiedenis en wij hopen met dit stuk in de Hoogwater daar een steentje aan bij te hebben gedragen.

Bronnen

Hadewijch. (1875). *Werken. Deel 1: Gedichten.* (J. Heremans en C.

Ledeganck, Eds). (editie). C. Annoot-Braeckman, Gent.

Literatuurgeschiedenis. (z.d.). *Maria Tesselschade Roemers(dochter)*

Visscher. Geraadpleegd op 23 april, van

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/mariatesselschade-roemersdochter-visscher>.

Literatuurgeschiedenis. (z.d.). *Hadewijch.* Geraadpleegd op 23 april, van

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/hadewijch>.

Literatuurgeschiedenis. (z.d.). *Ida Simons.* Geraadpleegd op 23 april, van

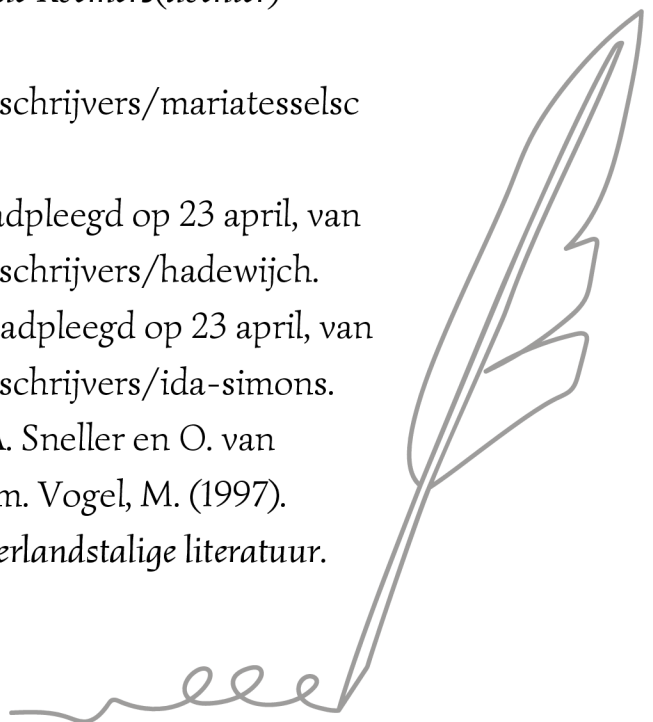
<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/ida-simons>.

Roemers Visscher, M.T. (1994). *De gedichten.* (A. Sneller en O. van

Marion, Eds). (editie). Verloren, Hilversum. Vogel, M. (1997).

Ida Simons. In *Kritisch lexicon van moderne Nederlandstalige literatuur.*

Martinus Nijhoff uitgevers.

Wachtend tussen de sterren

Ik had een plekje gereserveerd tussen de sterren,
Voor ons met z'n twee.
De ladder die jij had neergezet ben ik beklommen,
En de ruimte hield ik bezet.

Het plekje tussen de sterren hield ik leeg
Zodat we het samen konden vullen,
Ons onbeschreven canvas.
Oh, wat zou dat tafereel schitterend worden.

Rustig zat ik op ons plekje tussen de sterren,
Wachtend tot jij je zou nestelen naast mij,
Toen een dof gerommel zich omhoog bewoog.

Ik keek naar beneden en jij stond daar,
Je gooide de ladder om en liep weg,
En je liet me alleen tussen de sterren.

Door: Lucas van Wadenhoijen

Tot ik zelf
slechts een
hoopje stof in
de lucht ben

Tekst door Renske Bron

Gedicht door Sam de Laat

Tot ik zelf slechts een hoopje stof in de lucht ben

Door: Renske Bron

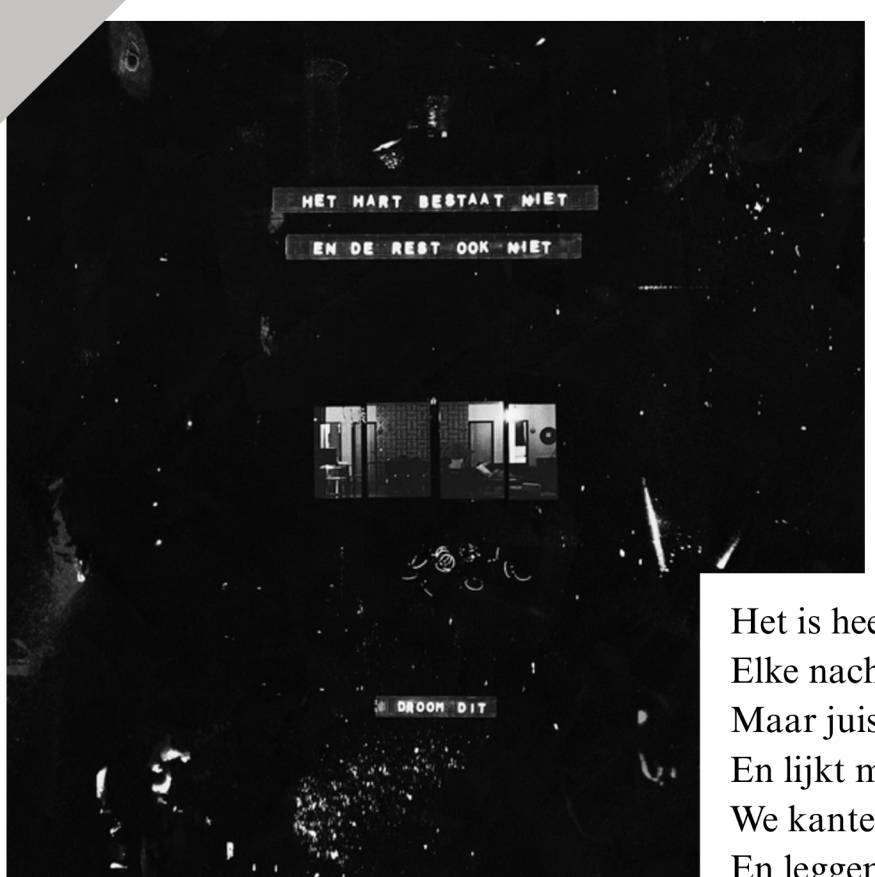
Voor deze Hoogwater-editie wil ik een muziekalbum met jullie delen. Een prachtige, pure plaat over sterrenstelsels, de ruimte en onze plek in dat alles. ‘Het Hart Bestaat Niet En De Rest Ook Niet’ van Droom Dit. De teksten zijn rauw en persoonlijk, maar (misschien juist daarom) zo ontzettend mooi. Het is ‘de Nederlandse taal op zijn best’ (een referentie naar hun nummer ‘Zwijg De Rest’. Ik zou hier lyrics kunnen delen om jullie te overtuigen, maar dan moet ik kiezen welke lyrics ik het mooiste/beste/passendste/vetste/sterrigste vind en daar heb ik simpelweg de tijd niet voor (ik lijd aan chronische keuzestress). Luister een keer naar het hele album en laat je meevoeren naar een ander universum en een andere beleving van zijn.

Ik zou natuurlijk ook een stuk van een lied kunnen analyseren om een wetenschappelijk-achtig artikel te leveren, maar waarom zou ik zelf proberen iets van de teksten te maken als ik dat ook kan overdragen aan het brein achter deze teksten? Nu klinkt het of er toch een close reading gaat volgen, maar geen zorgen; ‘Hoe werkt literatuur?’ zal je niet langer achtervolgen. Wat wél volgt is een gedicht, geschreven door Sam de Laat, de leadzanger en frontpersoon van Droom Dit (waarom beginnen beide posities met een Engels deel, gevolgd door een Nederlands deel?). Sam bedenkt het grootste gedeelte van de lyrics voor Droom Dit en zoals ik al aangaf vind ik dit werkelijk wonderbaarlijk. Diens manier van pijnlijke momenten omvormen naar poëzie die gekoesterd wil worden, vind ik ontzettend helpend om het leven wat draagbaarder te maken. Daarom vroeg ik Sam om voor deze Hoogwater-editie een gedicht te schrijven met een sterrenthema. Ik vertelde wat over mijn leven en over hoe ik geïnspireerd raakte door wat Sam vertelde over de betekenis van dit album:

“Wij zelf als mensen hechten waarde aan de dingen om ons heen, maar als je het op uitgezoomd vlak bekijkt, als het universum, zijn al die dingen waardeloos. Het is gewoon kosmisch stof; we hebben geen grens tussen ons en de lucht om ons heen. Het zijn allemaal kleine stofdeeltjes. Daarmee kun je stellen dat het niet bestaat, niet in essentie in ieder geval. Ons gevoel daarmee ook niet, want het zijn alleen maar elektronen die door ons lichaam worden geschoten. Wat ik het mooie vind aan die uitspraak is dat je het kan opvatten op een hele nihilistische manier, maar het kan ook bevrijdend zijn. Het kan ook optimistisch zijn, want als het er allemaal niet toe doet, dan mag je dus zelf kiezen wat je doet met je leven.”*

Het gedicht vind je op de volgende pagina, veel leesplezier en vergeet vooral niet het album te luisteren!
xoxo fangirl

*3voor12 Radio. (2025, 7 februari). Droom Dit over hun nieuwe album en het zijn van een hechte vriendengroep. YouTube.

Album van Droom Dit:
"Het hart bestaat niet
en de rest ook niet"

Het is heel erg laat geworden
Elke nacht breekt dit tijdstip
Maar juist deze nacht voelt het later
En lijkt morgen oneindig ver
We kantelen ons hoofd
En leggen het in onze nek
De naar boven gerichte ogen
Zien het hemelgewelf
En ontrafelt een ontelbaarheid
Aan lichtjes, stofjes, flitsjes en vonkjes
Miljarden verkleinwoorden die samen
En al voor onze jaren
Het alles vormgaven
Dat blijven doen
Ver voorbij onze tijd
We keren terug op aarde
En kruisen onze paden
Voor de allerlaatste keer
En zijn voor altijd in duigen

Maar onze kosmische ooggetuige
Keek vannacht niet mee
Haar ogen richtten zich op grotere vragen
Dan het gebroken hart
Van twee vlagen stof
In de storm van een kleine ster
Verstopt in de melkweg

Gedicht van
Sam de Laat

De sterren beelden

Door Santino Remiers

De Sterren beelden zicht-
baar te midden het dode licht,
Zien neer de waterspiegel in
Vinden noch een weerspiegeling.

Vliegen dicht op de Zon,
Vallen vervuld de hemel uit.
d'Dageraad Weende, zacht ont-
Look een dionysisch gefluit.

Dauwdruppels gleden haar roze
Vingers af , tikten op haar saffraan gewaad,
Die donzig zwierde in d'zuchten van Euros,
Verblindde de Zon wijl hij was ondergaand.

d'Hemel gevoelde haar ledematen,
Maar had allang de geest gelaten.

Niets is wat het lijkt

Door Pien ter Hart

REC

In september ben ik samen met mijn moeder naar de televisieshow 'The masked singer' geweest. Voor wie het programma niet kent: er zitten BN'ers in verschillende pakken. Jij moet raden wie het is door te luisteren naar de stem en ook krijg je een aantal hints die je ook nog eens kunnen misleiden. Er is ook een jury aanwezig; deze bestond destijds uit Monica Geuze, Buddy Vedder, Carlo Boszhard, Gerard Joling en Loretta Schrijver. Helaas is Loretta, naast een icoon van de Nederlandse sterren, nu een mooie ster in de hemel. Samen geven zij commentaar op de karakters en proberen zij het door het publiek gekozen karakter te ontmaskeren.

Het aanwezig zijn bij zo'n show is een heel gek iets om mee te maken. Het gaat er namelijk heel anders aan toe dan hoe jij het ziet op de tv. Ik deel graag mijn ervaring met jullie en mijn avond tussen de Nederlandse bekende sterren, waarvan ook ik erg mijn best moest doen om ze te raden.

Allereerst hebben mijn moeder en ik een hele work-out doorstaan. We moesten zo'n twintig shots opnemen van het publiek dat opstaat, gaat klappen, joelen en noem het maar op. Je moet zo verbaasd mogelijk doen; mijn (niet erg aanwezige) acteerskills kwamen naar boven. Ik geef wel mijn complimenten aan Ruben Nicolai, de presentator van de show. Hij praatte het publiek er onwijs goed doorheen en is ook nog eens heel erg grappig. Er was veel interactie met het publiek tussen de opnames door en hij was echt heel erg druk met alles bij elkaar praten en regelen; veel meer dan je ziet op de tv. Op de tv zijn de jury's veel aan het woord. Die heb ik eigenlijk amper gehoord deze avond, maar dat zijn wel onder andere de sterren waar ik tussen zat in het publiek.

Na het vele klappen, kon de show dan eindelijk beginnen. En dan moet je natuurlijk nóg een keer klappen voor de jury! Het was echt heel erg leuk om de optredens live mee te maken. Die pakken zijn onwijs warm en wat ik erg grappig vond, was dat de mensen in die pakken tussen de opnames door een ventilatorpje in hun gezicht kregen en helemaal werden begeleid, want ze zagen natuurlijk niks. Dit zie je niet op tv, maar was wel heel leuk om eens gezien te hebben.

Ondertussen ben je natuurlijk zelf ook hartstikke hard aan het nadenken, want: wie zit er nou in dat pak?! Die stem komt je zo bekend voor, maar toch kun je het niet plaatsen en heb je altijd weer dat 'oja'-moment wanneer je ziet wie het is.

Aan het eind van iedere show worden er twee pakken onthuld. Op de tv zie je dan meteen wie het is, maar schijn bedriegt. We wisten welk karakter uit het pak kwam. We hebben het gezien tot de laatste beweging, voor het afzetten van het masker, maar daarna werd het gewoon stopgezet! Dat was een enorme teleurstelling. Dit wordt dus gewoon na afloop opgenomen en alleen de mensen die een speciale verklaring hadden ondertekend, mochten de onthulling zien.

Dus het is heel leuk om zo'n aflevering bij te wonen, maar aan het einde zit je met nog meer vragen dan aan het begin van de show en kun je een week niet meer denken aan het moeten klappen.

Kortom: niets is wat het lijkt, al helemaal niet op tv.

Het was heel erg leuk om bij een show te zijn met bekende Nederlanders; dat zijn voor mij sterren. Je zit dus letterlijk een avond tussen de sterren in Aalsmeer. De helft van deze sterren zul je niet eens zien, maar wel horen. Al vraag ik mij af hoe leuk de show nu zal zijn nu de grootste ster, Loretta Schrijver, er niet meer is.

Hoe goed ken jij Frans Bauer?

Door Daphne van Rees

Wist je dat Frans Bauer nooit naar andere concerten gaat omdat hij zijn eigen muziek het beste vindt? Zo ja, dan ga jij deze quiz echt verpletteren! Met deze vragen kan jij jouw kennis over Frans Bauer testen. Dus ga er goed voor zitten, want hier komen de vragen over deze megaster...

Vraag 1: Wat is de geboortedag van Frans Bauer?

- a. 6 mei 1973
- b. 17 augustus 1973
- c. 30 december 1973

Vraag 2: In welke Studio 100 film schitterde Frans Bauer op het witte doek?

- a. Plop en het Violavontuur
- b. K3 en het magische medaillon
- c. Het geheim van Mega Mindy

Vraag 3: Met welke zanger stond Frans Bauer op het podium toen hij pas 10 jaar oud was?

- a. André Hazes
- b. Vader Abraham
- c. Koos Alberts

Vraag 4: Wat is de naam van het eerste duet dat Frans Bauer uitbracht met Marianne Weber?

- a. Regenboog
- b. Brabant naar Bordeaux
- c. De Chinees

Vraag 5: Wat is de juiste volgorde van de kinderen van Frans Bauer (van oud naar jong)?

- a. Frans jr., Jan, Lucas en Christiaan
- b. Christiaan, Frans jr., Jan en Lucas
- c. Jan, Lucas, Christiaan en Frans jr.

Vraag 6: In welk jaar bracht Frans Bauer de iconische hit 'Heb je even voor mij' uit als single?

- a. 1997
- b. 2002
- c. 2004

Antwoorden:

- 1.c   4.a
2.a   5.b
3.c   6.b

0-2 vragen goed

Oef, jij bent duidelijk geen Frans Bauer fan... Frans is teleurgesteld in je en hij maakt absoluut geen tijd meer voor je vrij. Open eens zijn Wikipedia of ga naar de 'over Frans' pagina op de website van Frans Bauer. Anders blijf je voor altijd in het ongewisse over deze Nederlandse ster.

3-4 vragen goed

Frans Bauer is redelijk trots op je. Hij zal niet ieder uur van de dag aan je denken, maar hij geeft je waarschijnlijk wel een schouderklopje. Duik eens wat dieper in het leven van Frans, er is zoveel leuks te vinden op het internet!

5-6 vragen goed

Fantastisch, jij bent een échte Frans Bauer fan! Frans heeft zeker even voor jou! Jij weet enorm veel over Frans Bauer óf je bent gewoon een ontzettend goede gokker. Jou hoef ik geen advies te geven hoe je meer kennis vergaart over Frans. Ga zo door!

EXCLUSIEF INTERVIEW

Door: de Leidse Leesclub

met de Grote Drie

Ze zijn eigenlijk al dood sinds, even spieken, 1995, 2006 en 2010, maar speciaal voor de Hoogwater maken ze een uitzondering! Hier zijn ze dan: W.F. Hermans, Gerard Reve en Harry Mulisch!

Hoe is het om tot de Grote Drie van de Nederlandse literatuur te horen?

Mulisch: "Als het aan mij had gelegen, was het de Grote Eén geweest. Naast dat ik de Tweede Wereldoorlog ben, ben ik immers de grootste schrijver!"

Hermans: "Nou, ik heb deze titel niet zelf gekozen. Mensen hebben mij deze titel toegekend."

Reve: "Ik had liever de Grote Gerard Reve Show opgevoerd in plaats van met deze clowns te moeten werken. Reve, dat is leven!"

Is het niet spijtig dat bijvoorbeeld Hella Haasse of Hugo Claus niet tot de Grote Drie behoort?

Hermans: "Zolang het niet Adriaan van Dis is, vind ik alles goed."

Reve: "Ik heb niet zoveel met vrouwen. Doe mij maar een jongeman of twee. Ha! Reve, dat is leven!"

Mulisch: "Een vrouw bij de Grote Drie? En dat ze dan zeker over vrouwelijke personages schrijft met diepgang? Bah, daar ben ik totaal niet van. Literatuuronwaardig als je het mij vraagt."

Wat maken de andere twee heren zulke goede schrijvers?

Reve: "Bah, dat vullis van Mulisch. Reve, dat is leven! Hermans is een ezel en u weet wat dat met mij doet. Daar hoeft ik toch zeker geen pleidooi over te houden?"

Mulisch: "Bij hen is schrijven eerder een uit de hand gelopen hobby. Ik ben daarentegen geboren als schrijver. Het had zo moeten zijn. Ik ben de maatstaf als het aankomt op goede literatuur. Neem nou mijn oeuvre: werken zo divers als *De Aanslag* tot *De Ontdekking van de Hemel*. Daarnaast ben ik geëngageerd, magisch-realistisch, mystiek en enorm aantrekkelijk. Wat was uw vraag ook alweer?"

Hermans: "Ze hebben dat van mij afgekeken. Ik heb ergens nog wel een polemieek liggen over die twee heren. Met hen heb ik nog wel een mandarijntje op zwavelzuur te pellen."

...met astronomische
prijzen

Tommy Wieringa, 2018
Bookspot Literatuurprijs

Lucas Bijmerveld, 2020
International Bookerprize

R.I.P. Boran Bouaziz, 2021
Alternatieve Leeslijst Award

Safae El Khamoussi, 2025
Libris Literatuur Prijs

Annet Daanje, 2022
Boekembon Literatuurprijs

